

Svoboda na zkoušku

 nationalinterest.org/feature/freedom-trial-208731

20. ledna 2024

20. ledna 1994 – dnes před třiceti lety – Richard M. Nixon oznámil vytvoření Centra pro mír a svobodu (později přejmenovaného na Centrum národního zájmu). „Komunisté,“ řekl Nixon, „studenou válku prohráli. Ale je chybou říkat, že to Západ vyhrál.“

co tím myslel? Tento celoživotní antikomunista vysvětlil, že „nyní je svoboda před soudem. Může svoboda poskytnout ty materiální věci, které lidé potřebují a chtějí... stejně jako vyšší svobody – svobodu tisku, svobodu vyznání, svobodu ve všech jejích velkých a slavných aspektech? To je výzva, kterou dnes máme.“

Dnes Spojené státy nadále čelí právě této výzvě. V některých ohledech se zdá být ještě skličující. A to nejen v mezinárodním měřítku, ale – pravděpodobně docela překvapivě pro bývalého prezidenta, který vyjádřil svůj optimismus, že svoboda a technologický pokrok dojdou daleko při řešení problémů, jako je „nedostatečná zdravotní péče a hlad“ – i doma. Populistické nálady na pravici a levici jsou skutečně tím nejjasnějším možným náznakem toho, že mnoho Američanů věří, že jejich vláda selhala nebo selhává v zajištění toho, aby svobodné politické systémy (demokracie) prošly Nixonovým základním testem. Skutečnost, že mnoho dalších takových systémů čelí stejné situaci, je silným varováním.

V těchto několika řádcích Nixon vyjádřil základní a často zapomínaný aspekt amerického politického systému a svobody a demokracie, kterou se Spojené státy snažily mezinárodně prosazovat. Svoboda a demokracie jsou prostředky, nikoli cíle. Lidé v Americe a na celém světě to jasně vidí; snaha uspokojit jejich potřeby a přání, materiální i jiné, často do značné míry definuje jejich životy. Vlády, které je v tom

nepodpoří, ať už svobodné nebo ne, riskují veřejný hněv. Pokud tak po delší dobu nečiní, jejich občané zpochybňují nejen kompetence konkrétních osobností, ale i efektivitu a spravedlnost samotného politického systému. Ve Spojených státech republikánští a demokratičtí političtí kandidáti běžně útočili na americkou vládu v obou bodech již nějakou dobu bez zjevného znepokojení nad skutečností, že rozsáhlá ztráta důvěry v systémy vlády může mít (a má) katastrofální následky. Ukázalo se, že je Američané poslouchají.

Stejně jako Nixon i mnozí zakladatelé Ameriky pochopili, že to, čemu říkali lidové vlády, jsou nástroje pro společnosti, které zastupují. V preambuli Ústavy Spojených států napsali právě toto: „My, lidé Spojených států, *abychom* vytvořili dokonalejší unii, nastolili spravedlnost, zajistili domácí klid, zajistili společnou obranu, podpořili všeobecné blaho a zajistit požehnání svobody sobě a našemu potomstvu, ustanovit a ustanovit tuto ústavu pro Spojené státy americké. Účelem ústavy a vlády, kterou vytvořila, bylo sloužit Američanům a prosazovat jejich zájmy.

Politické a mediální elity USA definovaly zájmy Američanů v desetiletích po studené válce příliš expanzně. Tím podporovali dlouhé, nákladné a ničivé války. Pokusili se zavést rozsáhlé politické a ekonomické změny v různých odlehlých zemích, které se více často ukázaly jako oddané svým vlastním tradicím, odolné vůči vnějším radám nebo směrům a vnitřně rozdělené v otázce, jaké změny jsou žádoucí nebo přijatelné. Ve stejné době obchodní elity přesouvaly peníze, vybavení a pracovní místa globálně – jak to politické a mediální elity usnadňovaly nebo podporovaly – aby maximalizovaly finanční návratnost pro investory a posílily americké hodnoty prostřednictvím obchodu a investic. Navzdory některým výhodám výsledky na Američany nezapůsobily. Prezidentské volby v roce 2016 toho nebyly prvním důkazem, ale pravděpodobně tím nejtvrdějším.

Spojené státy vedly zřízení moderního mezinárodního systému v době bezprecedentní americké moci po druhé světové válce. V důsledku toho je dnešní mezinárodní systém jedinečně výhodný pro Spojené státy. Pokud by totiž moderní mezinárodní systém a jeho různé instituce a dohody přes noc zmizely, Washington by pravděpodobně postrádal vojenskou, ekonomickou nebo morální sílu, aby je znovu vytvořil.

Aby bylo jasno, nejde o „řád založený na pravidlech“, špatně pochopený, přehnaně diskutovaný a zavádějící koncept, ale o mezinárodní systém, který pomáhá vládě USA prosazovat zájmy jejích občanů. Lidé, kteří si myslí, že současný mezinárodní systém omezuje nebo poškozuje Spojené státy a že je nejlépe ho zvrátit nebo opustit, by měli zvážit možné a pravděpodobné alternativy. Naopak ti, kteří si myslí, že Spojené státy mohou donekonečna zachovat každý jednotlivý aspekt systému vytvořeného v důsledku globální války, která zdevastovala všechny ostatní zúčastněné velké mocnosti – po desetiletích obnovy, stejně jako úsilí USA podporovat globální prosperitu, která pomohly pozvednout nové pravomoci – měly by se zamyslet nad riziky takového přístupu.

Masivní změny probíhající v dnešním mezinárodním systému činí neschopnost definovat a realizovat formu mezinárodního vedení USA, kterou budou Američané podporovat, nejen zatracující, ale i nebezpečnou. Postupné administrativy a širší americké elity – které těží z amerického vedení ještě ve větší míře než většina Američanů – podpořily veřejné odmítání amerického vedení a touhu stáhnout se z mezinárodního systému spíše než lidové přijetí těchto nástrojů americké moci. Pouze vedení USA může zachovat a využít to, co je v současném mezinárodním systému nejdůležitější pro pomoc a ochranu Američanů.

Část problému spočívá v tom, že mnozí – zejména političtí vůdci a mediální učenci – jsou zmateni ohledně vedení USA stejným způsobem, jako jsou zmateni ohledně svobody a demokracie. Pokud by „vedení“ a „demokracie“ byly skutečně konci, dovolání se slov by mohlo stačit. O to se snaží prezident Joe Biden a mnozí úředníci administrativy reagovat na časté útoky bývalého prezidenta Donalda Trumpa. Nefunguje to, protože demokracie a vedení nejsou cíle; jsou prostředky. Demokracie, včetně právního státu, poskytuje voličům prostředek k prosazování svých zájmů, včetně prosperity, bezpečnosti a svobod. Vedení je prostředkem, jak využít americkou moc, s podporou ostatních, k obraně a prosazování těchto zájmů na mezinárodní úrovni.

Navíc je mnohem snazší si vůdcovství nárokovat, než vydělávat; ze své podstaty vyžaduje následovníky, kteří jsou lépe nazývanými spojenci a partnery, v tom, že suverénní vlády mají své vlastní zájmy občanů, které mohou prosazovat. To zase vyžaduje, aby vůdce reagoval na zájmy a priority spojenců a partnerů, někdy na úkor vůdce. Jedním z důvodů, proč se Čína a Rusko dosud snažily získat skutečné spojence, na rozdíl od podřízených klientů, je to, že úředníci v Pekingu a Moskvě nebyli ochotni obětovat své zájmy (národní i jiné) pro ostatní. (Skutečnost, že mají pouze podřízené klienty, je také důvodem, proč se mnozí čínští a zejména ruští představitelé zřejmě domnívají, že Amerika může svým spojencům „nařídít“, aby jednali různými způsoby.) Kdyby Spojené státy zaujaly podobný názor na americké zájmy a Washington by se nakonec mohl ocitnout v podobné pozici.

Úspěšné vedení je také docela obtížné, protože značná, ale stále omezená moc Ameriky vyžaduje stanovení priorit a přijímání kompromisů, které nevyhnutelně někoho potěší (na domácím i mezinárodním trhu), zatímco jiné zklamou nebo rozzlobí. Vedení vyžaduje pochopení – i když ne nezbytně akceptování – úhlů pohledu druhých, přijímání náročných rozhodnutí o poměru nákladů a přínosů a

přemýšlení o několika krocích dopředu, aby bylo možné zvážit, jak by ostatní mohli reagovat na akce USA, a vyhnout se škodlivým nezamýšleným následkům. A konečně, vedení často vyžaduje přesvědčování ostatních, že vůdce je *hoden* vedení, a to nejen svými schopnostmi a dovednostmi, ale také morálně. Přesto, stejně jako američtí voliči, zahraniční vlády a národy nebudou posuzovat naše schopnosti, dovednosti a morálku prostřednictvím naší rétoriky nebo dokonce našich činů, ale podle výsledků, které americká politika produkuje.

Mají-li si Spojené státy v nadcházejících letech udržet své mezinárodní vedení, budou muset američtí úředníci a politici definovat, vysvětlit a realizovat novou vizi vedení, která dokáže zajistit dlouhodobou domácí podporu a zároveň získávat oddané spojence, partnery a další. pracovat na společných cílech. Především to znamená rozvíjet sdílené a realistické chápání Spojených států a světa, které může sloužit jako základ pro takové úsilí. Podobně vyžaduje tvrdohlavou definici amerických národních zájmů a priorit, i když ne samoučelnou a úzkou definici jako u amerických rivalů, ale takovou, která se vyvinula prostřednictvím osvíceného a strategického přístupu. A vyžaduje to připomenout si prozíravé varování Richarda Nixona, že svoboda a demokracie jsou před zkouškou nejen mezi národy, ale uvnitř nich, protože jen tam mohou prokázat svou hodnotu.

Doufám, že v příštích třiceti letech mohou Středisko národního zájmu a *národního zájmu* přispět k novému a trvalému americkému vedení pro 21. století a dále.

Paul J. Saunders je prezidentem Centra národního zájmu a hlavním poradcem projektu energetických inovací a reforem . V letech 2003 až 2005 byl hlavním poradcem ministerstva zahraničí.

Obrázek: Shutterstock.com.

